

Hallintovaliokunta

Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko (VNS 10/2021 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ulkoasiainneuvos Rauno Merisaari, ulkoministeriö
- lainsäädäntöneuvos Janina Hasenson, ulkoministeriö
- johtaja Sirpa Rautio, Ihmisoikeuskeskus
- poliisitarkastaja Kimmo Halme, sisäministeriö
- komentaja, rajaturvallisuusasiantuntija Jani Järäinen, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Emma Patovuori, sisäministeriö
- koulutusyksikön johtava asiantuntija Meeri-Maria Jaarva, Kriisinhallintakeskus
- ylitarkastaja Heli Heikkola, suojelupoliisi
- johtaja Tuija Brax, Helsingin yliopiston oikeusvaltiokeskus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Maahanmuuttovirasto
- Poliisiammattikorkeakoulu
- Poliisihallitus
- Suomen Kuntaliitto
- Amnesty International, Suomen osasto ry
- Suomen Punainen Risti

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko on Suomen ihmisoikeuspolitiikkaa sekä hallituksen perus- ja ihmisoikeustoimintaa pitkäjänteisesti linjaava asiakirja. Selonteko kuvaa ja linjaa toimia, joilla julkinen valta turvaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa.

Edellisen ihmisoikeuspoliittisen selonteon antamisesta on kulunut kahdeksan vuotta, ja toimintaympäristössä on tuona aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia. Uudessa selonteossa tuodaan esiin viime vuosien muutoksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa, Suomen perustavia tavoitteita ja keskeisimpiä toimintatapoja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi sekä oikeusvaltiokehityksen vahvistamiseksi. Siinä kuvataan toimintaa yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja linjataan perus- ja ihmisoikeustoiminnan kehittämistä kahdella kehittyvällä alueella: kestävässä kehityksessä sekä digitalisaatiossa ja tiedonvälityksessä.

Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa käsitellään perus- ja ihmisoikeuskysymyksiä kansallisella, Euroopan unionin sekä kansainvälisellä tasolla rinnakkain ja toisiaan täydentäen. Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että selonteon painopiste on kuitenkin pääosin kansainvälisissä kysymyksissä ja merkittävä osa selonteon sisällöstä koskee kansainvälisiä ihmisoikeuksia sekä Suomen kansainvälistä ihmisoikeustoimintaa. Selonteossa viitataan perus- ja ihmisoikeuksien kansallista toimeenpanoa käsitteleviin valtioneuvoston selontekoihin ja linjauksiin, mutta kansallisten perus- ja ihmisoikeuskysymysten käsittely jää viittauksista huolimatta tai juuri niiden vuoksi ihmisoikeusselonteossa varsin suppeaksi ja yleiselle tasolle.

Valiokunta toteaa, että turvallisuustilanne on muuttunut olennaisesti ihmisoikeuspoliittisen selonteon julkaisemishetkestä, ja tästä syystä valiokunta käsittelee lausunnossaan ensin kansallisen turvallisuuden suojaamista ihmisoikeuksien näkökulmasta. Tämän lisäksi valiokunta arvioi selontekoon liittyvää sisäisen turvallisuuden alaa, siviilikriisinhallintaa, pakolaispolitiikkaa ja muuttoliikkeen hallintaa sekä kuntien ja hyvinvointialueiden roolia.

Kansallisen turvallisuuden suojaaminen

Kansallisen turvallisuuden suojaamisella on kiinteä yhteys valtion suvereniteettiin ja siten valtion mahdollisuuden huolehtia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta sekä valtion mahdollisuuden tehdä itsenäisesti sellaisia ratkaisuja, joissa voidaan varmistaa perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, kuten oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Turvallisuustilanne kansainvälisesti, Euroopassa ja Suomessa on muuttunut olennaisesti ihmisoikeuspoliittisen selonteon julkaisemishetkestä Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022. Suomen turvallisuusympäristö on hyvin nopeasti muuttunut sellaiseksi, että on yhä suurempi vaara, että yksilön perusoikeudet ja yhteiskunnan kaikkein keskeisimmät oikeushyvät voivat joutua keskenään vastakkain. Tällaiseen tilanteeseen voidaan joutua esimerkiksi silloin, jos Suomeen kohdistuu yhtäkkinen paine hyvin laajamittaiseen maahantuloon, tai erityisesti, jos laajamittainen maahantulo on välineellistetty Suomeen vihamielisesti suhtautuvan vieraan valtion toimesta.

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2022 vp

Valiokunta on aiemmin sisäisen turvallisuuden selonteosta antamassaan mietinnössä (HaVM 19/2021 vp) korostanut varautumista siihen, että maahantulo voi kehittyä nopeastikin uudelleen laajamittaiseksi. Sen lisäksi, että tällainen tilanne kuormittaa turvapaikkajärjestelmää, laajamittaiseen maahantuloon sisältyy myös riski siitä, että osa maahantulijoista muodostaa yhteiskunnassa turvallisuusriskin.

On mahdollista, että hybridi- tai laaja-alainen vaikuttaminen kohdistuu Suomeen esimerkiksi siten, että yhteiskunnan perusinfrastruktuuri ja taloudellinen kantokyky eivät enää kestä ja sisäinen turvallisuus heikentyy merkittävästi. Tällaisissa tilanteissa Suomi saattaa menettää kykynsä taata maassa oleskeleville kuuluvat perus- ja ihmisoikeudet. Suomen ensisijaiset velvoitteet kohdistuvat Suomen oikeuspiiriin kuuluviin, ja julkisella vallalla on perustuslain 22 §:n mukaan velvollisuus taata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Hallintovaliokunta katsoo, että Suomen kansalaisille ja muille maassa oleskeleville kuuluvien erittäin tärkeiden kollektiivisten etujen on joissain poikkeuksellisissa tilanteissa syrjäytettävä maan ulkopuolella olevien henkilöiden yksilölliset edut.

Hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on tuotu esiin, että perus- ja ihmisoikeuksien rajoittaminen on perusoikeuksien rajoitusedellytysten puitteissa sekä ihmisoikeussopimusten määrittelyihin edellytyksin mahdollista tietyissä poikkeustilanteissa. Perusoikeusrajoitusten on aina oltava välttämättömiä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi ja suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Esimerkiksi useassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen artiklassa mahdollistetaan oikeuden rajoittaminen silloin, kun se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa esimerkiksi kansallisen ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi tulkitsee kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteitaan muiden EU- ja ETA-maiden kanssa yhteneväisesti.

Hallintovaliokunta korostaa samalla erilaisiin turvallisuustilanteisiin viranomaisille ennakoon säädettyjen toimivaltuuksien tärkeyttä. Erityisesti poikkeustilanteissa viranomaisilta edellytetään nopeita ratkaisuja ja toimintaa tilanteen haltuun ottamiseksi. Hallintovaliokunta tiedostaa, että poikkeuksellisissa tilanteissa on myös mahdollista perustuslain 23 §:n perusteella säätää tilapäisiä poikkeuksia perusoikeuksista. Lisäksi perustuslakia koskeva lakiehdotus voidaan julistaa kiireelliseksi. Hallintovaliokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että kansallisen ja yleisen turvallisuuden takaamiseksi viranomaisten toimivaltuudet poikkeustilanteissa turvataan ennakkollisesti ajantasaisella lainsäädännöllä.

Sisäisen turvallisuuden ala

Sisäisen turvallisuuden selonteosta antamassaan mietinnössä (HaVM 19/2021 vp) valiokunta toteaa, että sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden toimien keskeisenä tavoitteena on perus- ja ihmisoikeuksien turvaaminen. Sisäinen turvallisuus pohjautuu ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian sekä vapauden, vakauden, hyvinvoinnin, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen kaikessa toiminnassa. Ihmisoikeusvaikutusten arviointi on olennainen osa sisäisen turvallisuuden toimintaa. Sisäinen turvallisuus rakentaa osaltaan yhteiskuntarauhaa. Sitä ilmentävät muun muassa viranomaisten ja hallinnon nauttima luottamus, hyvät väestösuhteet sekä demokratian keinojen noudattaminen erilaisten ongelmien ja jännitteiden ratkaisemisessa. Myös

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2022 vp

EU:n turvallisuusstrategia vuosiksi 2020—2025 korostaa turvallisuuden merkitystä perusoikeuksien takaajana ja painottaa koko yhteiskunnan kattavaa lähestymistapaa.

Valiokunta toteaa, että oikeusvaltion toimintakyky sekä yhdenvertaisuuden vahvistaminen vahvistavat yksilöiden kokemaa turvallisuuden tunnetta sekä turvallisuutta yhteiskunnan tasolla. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhdenvertaisuutta edistävää lainsäädäntöä, toimeenpanoa ja resursseja. Valiokunta tähdentää myös viranomaisten perus- ja ihmisoikeusosaamisen sekä laillisuusvalvojen toiminnan merkitystä ja voimavarojen turvaamista perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi.

Valiokunta korostaakin, että poliisilla on suomalaisessa yhteiskunnassa tärkeä rooli perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaajana ja myös oikeuksien toteutumisen edistäjänä. Perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen on poliisin toiminnan lähtökohtana, ja kaikkien henkilöiden yhdenvertainen sekä tasa-arvoinen kohtelu on huomioitu yhtenä keskeisenä perustana poliisin arvoissa. Asenteellinen, tiedollinen ja taidollinen pohja perus- ja ihmisoikeusasioiden ymmärtämiseksi luodaan poliisin perustutkinnon aikana. Poliisiammattikorkeakoulun perustutkinto sisältää perus- ja ihmisoikeuksiin liittyvää opetusta julkisen vallan käyttöön liittyvästä vastuusta, perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvollisuudesta mutta myös näihin oikeuksiin liittyvistä rajoittamismahdollisuuksista poliisin toimivallan kautta.

Ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa tuodaan esiin myös useita sisäisen turvallisuuden ja samalla myös ihmisoikeuksien toteutumisen uhkia ja ongelmia. Suomi on saanut ihmisoikeussopimusten valvontaelimiltä useita suosituksia naisiin kohdistuvan ja lähisuhdeväkivallan torjumiseksi. Selonteko sisältää useita toimia, joilla valtioneuvosto toimii tilanteen parantamiseksi. Myös miehiin ja poikiin kohdistuvaa väkivaltaa tulee torjua tehokkaasti.

Kyberturvallisuudella on yhteys useisiin perus- ja ihmisoikeuksiin. Yhdistyneiden kansakuntien (YK) piirissä neuvotellaan maailmanlaajuisesta kyberrikollisuutta koskevasta sopimuksesta. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi puolustaa tietoverkkorikollisuutta koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen (ns. Budapestin sopimus) velvoitteita, joilla turvataan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Selonteossa käsitellään myös tarkoituksellisesti luodun ja levitettävän väärän ja haitallisen informaation (disinformaatio) torjuntaa. Disinformaation eräinä tavoitteina ovat luottamuksen murentaminen demokraattista päätöksentekoa ja viestintää kohtaan sekä syyttely ja syrjinnän aiheuttaminen haavoittuvassa asemassa olevia vähemmistöjä kohtaan. Disinformaatiota käytetään myös lainvastaiseen toimintaan. Hallintovaliokunta yhtyy selonteon näkemykseen siitä, että disinformaatiota tulee ehkäistä tehokkaasti ja kansainvälisessä yhteistyössä. Julkisen vallan toimien tulee olla kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisia.

Selonteossa todetaan, että verkkovihaa ja niin sanottua maalittamista tulee torjua muun muassa kaikille turvallisen verkkoympäristön mahdollistamiseksi sekä yksityis- ja perhe-elämän suojaamiseksi. Poliittisiin päättäjiin, virkamiehiin ja muihin julkisia palveluja hoitaviin, toimittajiin, ihmisoikeuspuolustajiin, tutkijoihin sekä muihin julkisuudessa toimiviin henkilöihin kohdistuneena vihapuhe ja maalittaminen voivat rajoittaa demokratiaa ja yhteiskunnan avoimuutta.

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2022 vp

Selonteossa ei ole mainintaa jengirikollisuuden kasvusta, mutta valiokunta haluaa tuoda sen esiin, että myös jengirikollisuuden kasvu voi vaikuttaa monin tavoin ihmisoikeuksia rajoittavalla tavalla. Jengirikollisuus perustuu monelta osin alistamiseen ja henkilön vapaiden oikeuksien loukkaamiseen. Valiokunta pitää tärkeänä ennakoida ja resursoitua viranomaisyhteistyötä (poliisi, sosiaalityöntekijät, opetus) jengirikollisuuden estämiseksi.

Siviilikriisinhallinta

Ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa todetaan, että ihmisoikeusnäkökulma on oleellinen osa Suomen toimintaa kriisinhallinnassa, rauhanvälityksessä, asevalvonnassa ja muussa turvallisuuspolitiikassa. Kriisinhallintaoperaatioihin osallistumalla Suomi tukee ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltiokehitystä, mukaan lukien naisten ja lasten oikeuksia ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyä konflikteissa. Suomi tukee oikeusvaltiokehityksen sekä siirtymäkauden oikeuden riittävää huomioon ottamista kansainvälisessä kriisinhallintatoiminnassa.

Kriisinhallinnan asiantuntija-avussa Suomi on painottanut ihmisoikeusosaamista sekä naisten oikeuksien asiantuntemusta. Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan Suomi on yksi suurimpia Euroopan unionin siviilikriisinhallinnan operaatioihin asiantuntijoita lähettävistä jäsenvaltioista: yhteismäärä on tällä hetkellä yli 50 henkilöä. Noin puolet (53 %) heistä on naisia. Suomi lähettää asiantuntijoita Euroopan unionin tehtävien lisäksi myös YK:n ja ETYJ:n tehtäviin. Poliisi on asiantuntijoidensa kautta sisäministeriön hallinnonalalla suurin siviilikriisinhallintaan osallistuva virasto. Vuosittain keskimäärin 30–40 poliisin asiantuntijaa toimii eri tehtävissä siviilikriisinhallinnan operaatioissa. Ihmisoikeuskoulutus on osa lähetettävien asiantuntijoiden koulutusta.

Pakolaispolitiikka ja muuttoliikkeen hallinta

Ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa todetaan, että maailmassa on meneillään suurin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan. YK:n pakolaisjärjestön mukaan kymmenet miljoonat ihmiset ovat joutuneet pakenemaan kotinsa vainon tai konfliktien vuoksi. Monet heistä pyrkivät kohti Eurooppaa. Hallintovaliokunta toteaa, että myös käynnissä oleva Venäjän hyökkäys Ukrainaan on aiheuttanut laajan pakolaistilanteen Eurooppaan, ja Suomi yhtenä EU-maana on ottanut käyttöön tilapäisen suojelun mekanismin Ukrainasta paenneille.

Kansainvälisen suojelun tarjoaminen sitä tarvitseville on keskeinen eurooppalainen arvo. Jos vainon tai vakavien ihmisoikeusloukkauksien kohteena oleva henkilö hakee suojelua Suomesta, Suomi on sitoutunut sitä antamaan. Kansainväliset sopimukset velvoittavat myös Suomea ottamaan vastaan kansainvälistä suojelua tarvitsevia turvapaikanhakijoita. Valiokunta toteaa, että turvapaikkajärjestelmän perustavoitteena täytyykin olla kansainvälisen suojelun antaminen sitä aidosti tarvitseville.

Selonteossa todetaan, että muuttoliikkeiden näkökulmasta on tärkeää luoda sekä kahdenvälisesti että Euroopan unionin tasolla tasaveroisia ja kestäviä kumppanuuksia lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa ja edistää niiden kautta yhteisiä tavoitteita liittyen esimerkiksi säännösten vastaisen muuttoliikkeen perimmäisiin syihin vaikuttamiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että kumppanuuksissaan Suomi ja Euroopan unioni vaikuttavat siihen, että myös kumppanimaiden maahan-

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2022 vp

muutto- ja turvapaikkapolitiikka on kansainvälistä oikeutta ja ihmisoikeuksia kunnioittavaa. Selonteko korostaa myös, että kiintiöpakolaisten vastaanotto on vaikuttava keino tarjota suojelua kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville pakolaisille ja jakaa vastuuta globaalisti.

Valiokunta viittaa aiemmin valtioneuvoston kehityspoliittisesta selonteosta lausumaansa (HaVL 1/2022 vp — VNS 5/2021 vp) ja toteaa, että muuttoliikkeen hallitsemiseksi on tärkeää puuttua sen juurisyihin lähtömaissa. Mitä varhaisemmassa vaiheessa huolestuttaviin kehityskulkuihin päästään eri osapuolia osallistavasti vaikuttamaan, sitä paremmat mahdollisuudet on päästä korjaaviin tuloksiin. Tavoitteen tulee olla, että kukaan ei joudu lähtemään pakolaiseksi tai hakemaan turvapaikkaa. Valiokunta on jo aiemminkin (HaVL 11/2021 vp) todennut, että huomattavista taloudellisista ja muista panostuksista huolimatta tuloksia on saavutettu hitaasti. Työtä on kuitenkin tarpeen jatkaa ja kohdentaa entistä tarkemmin eri kohteisiin positiivisen vaikutuksen aikaansaamiseksi. Juurisyiden poistamiseen annettava tuki ja yhteistyö on kyettävä toteuttamaan niin, ettei ihmisillä juurisyiden vuoksi ole tarvetta laajemmin lähteä pois kotimaastaan. Muuttoliiketyksymysten hoitoon liittyy keskeisesti perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaaminen.

Suomi on saanut kansainvälisiltä sopimusvalvontaelimiltä useita suosituksia muun muassa ihmiskaupan uhrien huomioimiseksi turvapaikkaprosessissa sekä erityisesti liittyen alaikäisten säilöönottoon sekä perheenyhdistämiseen siten, että lapsen etu ja oikeudet sekä oikeus perhe-elämään toteutuvat. Hallintovaliokunta tuo esiin huolensa siitä, että pakolaisuuden lisääntyminen Ukrainasta voi altistaa erityisesti naisia ja alaikäisiä hyväksikäytölle niin Euroopassa kuin myös Suomessa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan poliisi on osaltaan erityisesti vuoden 2015 maahantuloaallon myötä kehittänyt kansallista valmiuttaan muuttoliikkeeseen tai muuhun maahantuloaalttoon ja sen vaikutuksiin varautumiseksi. Lisäksi Poliisihallitus on panostanut viime vuosina ihmiskaupan torjuntaan muun muassa laatimalla ihmiskauppaan puuttumiseksi ja ihmiskaupan uhrien auttamiseksi ohjeen, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa ihmiskauppaan ja sen kaltaisiin rikoksiin puuttumista ja niihin liittyvää esitutkintaa sekä menettelyä ihmiskaupan uhrien auttamisessa. Helsingin poliisilaitokseen on perustettu erillinen ihmiskaupparikoksiin keskittyvä tutkintaryhmä ja lisäksi ihmiskauppaan liittyvää osaamista on vahvistettu koulutuksella. Poliisi osallistuu myös aktiivisesti ihmiskaupparikosten torjuntaan liittyvän asiantuntijaverkoston toimintaan.

Hallintovaliokunta haluaa vielä kiinnittää huomiota myös korruption torjunnan tärkeyteen osana oikeusvaltio- ja ihmisoikeustyötä. Monessa erityisesti kehityspoliitiikan kohteena olevassa maassa oikeusjärjestelmä toimii heikosti ja korruptio on yleistä. Tämän voidaan sanoa olevan keskeinen uhka oikeusvaltiokehitykselle, demokratialle ja ihmisoikeustyölle. Korruptio heikentää koko kansantalouden menestystä ja vaikeuttaa merkittävästi mm. ilmastonmuutoksen torjuntaa. Erityisen suurta kärsimystä korruptio aiheuttaa yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa oleville. Näin ollen korruption torjunta itsessään toteuttaa lähes aina Suomen ihmisoikeuspolitiikan painopisteitä. Valiokunta toteaa, että korruption tehokkaammalla torjumisella on suuri merkitys muuttoliikkeen hallintaan, sen juurisyiden vähentämiseen, pakolaispolitiikkaan ja rajaturvallisuuteen liittyvissä haasteissa.

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2022 vp

Kunnat ja hyvinvointialueet

Perustuslain mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Kuntien ja uusien hyvinvointialueiden tehtävänä on vastata useista, erityisesti taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin (TSS-oikeudet) sisältyvistä julkisista palveluista.

Kunnat vaikuttavat perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen merkittävästi käytännön tasolla. Kuntien palvelut tukevat kaikkien väestöryhmien lasten kasvua sekä luovat kaikille väestöryhmille mahdollisuuksia osallistua tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti työelämään ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Kuntatasolla tehdään myös aktiivisesti töitä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Kokonaisuuden vaikuttava toimiminen edellyttää toimivaa yhteistyötä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Ihmisoikeusasioiden toteutuksessa onkin huomioitava paikallisuuden merkitys sekä kuntien rooli. Hallintovaliokunta korostaa myös kuntien roolia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen toteuttajana.

Valiokunta pitää tärkeänä, että yhdenvertaisuus toteutuu kunnallisissa ja alueellisissa palveluissa. Valiokunta painottaa muun muassa ikääntyneiden sekä vammaisten henkilöiden palvelujen esteettömyyttä ja saavutettavuutta myös oloissa, joissa uuden teknologian ja digitaalisten palvelujen käyttö yleistyy. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää riittävää koulutusta ja voimavaroja.

Myös humanitaaristen velvoitteiden täyttymisen kannalta kunnat ovat tärkeässä asemassa vastuun kantajina. Valiokunta toteaa, että kuntien toiminta maahanmuuttajien kotouttamiseksi on olennainen osa onnistunutta pakolais- ja maahanmuuttopolitiikan kokonaisuutta.

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan ihmisoikeuspolitiikan näkökulmasta hyvinvointialueuudistuksen ei arvioida tuovan oleellisia muutoksia ihmisoikeuksien toteuttamista edistävään työhön. Hallintovaliokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että uudistuksessa varmistetaan, että yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueiden välillä toimii saumattomasti myös uudistuksen jälkeen. Hyvinvointialueuudistuksen toimeenpanossa erityisen tärkeää on turvata heikommassa asemassa olevien ihmisten ongelmien ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehtävä monialainen yhteistyö ja sen resurssit. Ihmisoikeuksien edistämisen kannalta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tehtävä ennakoiva työ on merkityksellistä ruohonjuuritason työtä. Tästä näkökulmasta hyvinvointialueuudistus on myös mahdollisuus toiminnan laajemmalle toimeenpanolle ja kehittämiselle.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Hallintovaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2022 vp

Helsingissä 22.4.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Mari Rantanen ps
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
jäsen Heidi Viljanen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro